
Quan la unió fa la força. El Braç Militar, el Consell de Cent i la defensa de Barcelona, 1684-1714

Eduard Martí Fraga*

El 1684, el Braç Militar estava dolgut. El Consell de Cent i la Generalitat no l'havien informat de les cartes que anaven a escriure al monarca demanant ajuda per la situació militar del Principat. Era un nou episodi que mostrava com, a mitjan segona meitat del segle XVII, l'Estament Militar era considerat pels altres dos comuns una institució secundària en la direcció política del país. Vint anys més tard, el panorama havia canviat notablement. El 1704, en plena Guerra de Successió, el Consell d'Estat estava convençut que el Braç Militar era «la parte más poderosa» de la Conferència dels Tres Comuns. Encara més: el 1706, Josep Alós no dubtava en afirmar el lideratge polític del Braç Militar que, «por ser de personas ilustres y nobles, sigue la ciudad en su Consejo de Ciento».

Què havia passat per a que en aquest temps la noblesa passés de fer un seguidisme de les actuacions dels altres dos comuns a capitanejar-les? Especialment important és entendre la forta comunió d'interessos que es va produir progressivament entre el Consell de Cent i el Braç Militar, enfrontats amb uns diputats cada vegada més debilitats i en ple procés de “minorització política”. Una de les claus interpretatives d'aquest procés rau en el paper exercit per la noblesa en la defensa del Principat, cosa que explica, en paraules de Morales Roca, que sigui ara «cuando adquiere mayor preponderancia el papel político del Brazo Militar».

L'objectiu d'aquesta ponència és aprofundir en el coneixement de l'activitat militar del Braç durant aquells anys per mostrar tres realitats. Primerament, que la implicació tan gran de l'Estament Militar en la protecció de Barcelona davant els atacs de l'enemic, molt més que la Diputació, va enfortir els vincles amb el Consell de Cent i ajuda a entendre el seu lideratge polític posterior. En segon lloc, que els continuats setges van ser la causa de l'aparició de noves formes d'organització política entre les institucions per tal de coordinar millor la defensa. Entre aquestes, hi ha la Conferència dels Tres Comuns, que havia de jugar un paper cabdal en la política dels anys següents.

* Eduard Martí (Lleida, 1979) és llicenciat en Humanitats per la Universitat Pompeu Fabra i doctor en Història per l'Institut Universitari d'Història Jaume Vicens Vives (2008). Des del 2008 és professor de la Universitat Internacional de Catalunya. Membre del Grup de Recerca *La política exterior de Felipe V y su repercusión en España (1713-1740)* (HAR 2014-52645-P) i del Grup Consolidat *Grup d'estudi de les institucions i de les cultures polítiques (segles XVI-XX)* (2014 SGR 1369). Les seves línies de recerca se centren en l'estudi de les institucions catalanes durant la Guerra de Successió i de les seves elits dirigents, especialment de la petita noblesa i l'aristocràcia urbana. És autor de dos llibres: *La Conferència dels Tres Comuns* (2008) i *La classe dirigent catalana. Els membres de la Conferència dels Tres Comuns i el Braç Militar* (2009). El 2014, va guanyar el XXXè Premi Ferran Soldevila per un treball sobre el Braç Militar de Catalunya entre 1602 i 1714.

Finalment, mostrar que els referits canvis polítics eren una manifestació de les transformacions socials que estava desenvolupant la classe dirigent catalana. Tot plegat, veurem que, sota el context de crisi generalitzada de la noblesa, el Braç Militar de Catalunya va desenvolupar una nova identitat, que va ser fonamental per la defensa de les Constitucions.